

TADY TEČOU MILIARDY

Vedro, tmavé zdi, pekelně žhnoucí kotle a v nich poklad, který investorům zrychluje tep. Vítejte v jednom z nejstřeženějších míst ve Švýcarsku, v továrně na zlato. Největší na světě.

KRISTÝNA GREPLOVÁ

Docela nenápadně se schovává mezi kopci u jezera Lugano. Multimiliardový byznys, který od světa tam venku dělí tři bezpečnostní perimetry, stráže a detektory kovu.

Za zdi téhle fabriky se jen tak někdo nedostane. A když už máte to privilegium, není to jednoduchý proces. Přiřadí vám doprovod, sledovací čipovou kartičku, odevzdáte telefon, všechny šperky a kovové věci. Projdete zamřížovaným turniketem a několika bezpečnostními dveřmi, dlouhým tunelem a kolem detektoru radioaktivity (opravdu) – a nakonec vám do ruky položí takovou malou placku.

Do dlaně padne asi jako iPhone 5s, tvar i velikost má stejnou. Zarazí vás ale dvě věci. Hm, tak malá věc a tak těžká? A pak taky fakt, že v ruce držíte milion korun. Kilogramová cihlička zlata se celkem snadno schová v dlaní, a tak není divu, že tohle místo, slévárna zlata Valcambi, je jedním z nejlídanějších ve Švýcarsku.

Přítom to uvnitř vypadá skoro jako obyčejná továrna – jen tu stroje místo oceli slévají a lisují ten krásně lesklý, žlutý a vzácný kov.

A okolo vás se válejí miliony, stamiliony korun ve zlatě.

Slévárna je zvláštní místo. Mezi tmavými očouzenými zdmi stojí několik tavicích kotlů a kolem nich šedé postavy v žáruvzdorných pláštích, s přilbou a štítem přes obličej, který se leskne jako zrcadlo. Stačí se naklonit blíž a pochopíte, proč jsou oblečení jako nějáci postmoderní rytíři industrie. Teplota, při které tečou miliardy, je totiž 1064 stupňů Celsia. Rozžhavený kotel se zlatem vypadá trochu jako chrtán Tolkienova Mordoru, z té záře až bolí oči a i metr od něj to pálí tak, že máte sežehnutý obličej a na šíji vám naskáču krůpěje potu. Ale nemůžete odtrhnout oči, protože tak jako starověké Egypťany nebo bájněho krále Midase vás zlato zrovna lapilo od své moci.

Stejně jako investory. Taková cihla zlata je totiž těžká váha, nejenom v dlaní, ale i na finančním trhu. Od začátku roku cena zlata v dolarech vyskočila skoro o třetinu (ke konci srpna se trojská unce, to je 31,1 gramu, prodávala za 1340 dolarů) a po zlatu je teď enormní poptávka. Proč? Akcie i nemovitosti jsou předražené, dluhopisy nevydělávají. K tomu připočtete obrázky z večerních zpráv – válka v Sýrii, terorismus, brexit, uprchlíci... Svět je plný nejistoty, lidé se bojí. „A panika dělá zlatu dobře,“ říká Michael Mesaric, který zlatému kolosu Valcambi šéfuje.

Čím víc strachu, tím víc lidé kupují zlato jako uchovatele hodnoty, jako pojistku pro případ, že by snad měla přijít válka, devalvace papírových peněz nebo jiná katastrofa. „Cena zlata a poptávka po něm v sobě nesou všechny obavy a nejistoty lidí na dalšího půl roku,“ myslí si Mesaric. Jestli má pravdu, pak je svět letos v kleštích strachu – jen za letošní první půlrok totiž poptávka po investorském zlatě

vzrostla o 127 procent meziročně a podle Světové rady pro zlato se za tu dobu prodalo 2235 tun zlata, což je v historii druhý nejvyšší zaznamenaný objem za jedno pololetí (navíc poprvé poptávku netáhlo šperkařství, ale právě investiční slitky a mince).

A to může Mesaric jen těšit. Valcambi je totiž největší slévárnou zlata na světě a i díky ní je Švýcarsko globální jedničkou ve zpracování žlutého kovu. A čím větší je zájem o zlato, tím víc práce a peněz místní slévárna má.

„Každý den zpracujeme kolem 3,8 tuny zlata ve slitcích a investičních mincích,“ ukazuje uprostřed fabriky výrobní ředitel Simone Knobloch. Abychom vám to přeložili na peníze, to jsou skoro čtyři miliardy korun – denně.

VE ZKRATCE: investoři teď po zlatě šlejí. Vyplatí se ještě na tuhle vlnu naskočit? Záleží, jestli věříte tomu, že cena zlata dál poroste, nebo ji čeká korekce – protože se zlatem je to jako s každou jinou investicí – vyplatí se nakupovat levně, abyste mohli draze prodat.

Tady ve Valcambi je každopádně vidět, že investoři v potenciál zlata věří. Stroje jedou

Tady se vyrábějí cihly pro zlatou rezervu centrálních bank. Každá váží 12 kilo.

Surovinou pro menší slitky je zlaté zrno. Vyrábějí ho přelitím přes cedník do studené vody.

Zbytky z výroby se znovu roztaví a zrecyklují, stejně jako spony a zlatý prach z vysavače.

Takhle vyjíždějí drobné slitky zlata z automatické linky.

Malé zlaté pecklo. Abyste tenhle drahý kov roztavili, potřebujete teplotu přes tisíc stupňů.

naplno, některé i na tři směny, a slévárna, kterou dřív vlastnila banka Credit Suisse a loni ji koupila indická společnost Rajesh Exports, investuje do inovací. Třeba linka na výrobu kilobaru, oblíbeného kilogramového zlatého slitku, je úplně automatická – na jednom konci si stroj sám odměří zlatá zrnka a na druhém vyjede úhledná zlatá placička, co vypadá jako čokoláda zabalená ve zlatém staniolu. Kamera na lince ještě sama zkontroluje, jestli je cihla bez prasklin nebo škrábanců, a laser na ni vypálí identifikační číslo.

Chlapík u linky s prsty chirurga (a podobnými rukavicemi) pak cihlu po cihle bere a skládá jednu vedle druhé do krabice, která je velká asi jako od bot a ve zlatě se do ní vejde kolem 25 milionů korun. To už je slušná pojistka na horší časy, která doma nezabere moc místa. A mezi bohatými Evropany celkem oblíbená. „Nákup fyzického zlata totiž není nástroj ke spekulacím. Má ochránit peníze před znehodnocením a má cenu ho kupovat, jen pokud ho nechcete prodat aspoň dalších pět let,“ říká Vladimír Brůna, šéf společnosti Golden Gate, která patří pod investiční skupinu Míton a v Česku je lídrem trhu se spořením do zlata.

NIKDO POŘÁDNĚ NEVÍ, kolik zlata už se za tisíce let vydolovalo a koluje lidskýma rukama nebo sedí v bankách – odhady se pohybují okolo 200 tisíc vytěžených tun, a když to zkoušel před pár lety spočítat Warren Buffett, vyšlo mu, že všechno zlato nad zemským povrchem by se

Valcambi je největší slévárnou zlata na světě.

vměstnalo do krychle 20 krát 20 metrů. Ale jak říkají celkem nezpochybnitelně analytici, „může to být i o hodně víc nebo míň“.

Švýcaři se téměř počty na vodě moc nezabývají, je hlavně zajímavá, kolik zlata mají na skladech tady v Balerně u jezera Lugano, protože poptávka teď hoří.

Pořádná cihla, ta, kterou nakupují centrální banky do svých zlatých rezerv, se jmenuje Good Delivery Bar a váží dobrých 12 kilogramů. Ve Valcambi takových velkých cihel zlata najdete desítky, leží ve skladu na zemi, na vozících jedoucích z výroby, jsou vyskládané na stole uprostřed slévárny, kde pod modrým plamenem pomalu chladnou, aby nepopraskaly. Kromě téhle těžkotonážní klasiky ve tvaru rakvičky se ale Švýcaři poslední roky orientují i na trochu lidovější projekty – vymysleli tu třeba „čokoládovou tabulku“, což je padesátigramový slítek, který můžete rozlámat na zlaté čtverečky. „A podělit děti nebo vnučata,“ ukazuje výrobní ředitel Knobloch. Na podobné křížence mezi dárkovým sortimentem a investičním zlatem (které se kupuje bez DPH) jsou tady specialisté.

Za mohutnou kovovou mříží, která je mimo pracovní dobu ještě zavřená za pancéřovanými seřfovými dveřmi,

má Knobloch své království. Vzorkovnu, kde se kromě celé výrobní řady schovávají i tajemné projekty, jejichž čas teprve přijde – třeba zlaté pyramidky, co mají připomínat čokoládu Toblerone, nebo malý třígramový slítek, který se dá rozlámat a potom složit do tvaru trojrozměrné hvězdy.

Ve Valcambi si to ani neuvědomují, ale je to docela symbolické. Protože zlato v přírodě vzniká, když umírají hvězdy. Jasně, my ho těžíme z hlubin země, ale tam se dostalo, když byla naše planeta ještě hodně mladá (takže asi před 4,5 miliardy let) a bombardovaly ji meteority. Původ zlata je totiž daleko ve vesmíru – a je dost násilný. Aby se protony a neutrony sloučily do jednoho těžkého atomu zlata, je na to potřeba doslova kosmická energie – takovou neuvěřitelnou sílu v přírodě najdete, jen když exploduje supernova anebo se srazí dvě neutronové hvězdy. Vznikne zlato a další vzácné kovy, z nich meteority a dál už ten příběh znáte.

NÁSILNÝ ALE NENÍ jen původ zlata ve vesmíru, velká část zlatých dolů leží v konfliktních oblastech a nikdo nechce na prsteníčku nosit krvavé zlato, kvůli němuž museli umírat lidé. Stejně tak investory dneska čím dál víc zajímá,

Zlaté zrno.

Kilová cihlička se vejde do kapsy. Není větší než telefon, ale stojí milion korun.

odkud „jejich“ zlato je, a tak Valcambi má část výroby fair trade a zavedli taky vlastní certifikáty Green Gold – aby měl kupec jistotu, že kupuje zlato, kvůli kterému netrpěla ani příroda, ani lidé.

Valcambi vozí zlato z celého světa, hlavně z velkých dolů, kde může hlídat férové podmínky. Teď tu zrovna leží peruánské slitky, mají nepravidelnou strukturu a jsou celé tak nějak matné a dozelená. V surovině z dolů totiž bývá jenom 50–90 procent zlata a zbytek jsou jiné kovy, které musí pryč.

A k tomu mají alchymisté ve Valcambi velké kádě a v nich lučavku královskou, aqua regia. Pokud jste v pubertě flákali hodiny chemie, vězte, že to není exotická ryba, ale sloučenina kyseliny chlorovodíkové a dusičné. Jako jedna z mála dokáže rozpustit zlato, které se potom v elektrolytickém roztoku (fyziku jste, doufám, neflákali) vysráží na katodě a Švýcaři ho potom z téhle žíravé lázně vytahují ve velkých žlutých plátech.

Než surové zlato dostane tu krásnou lesklou barvu, po které touží ženy i muži všude ve světě (aktuálně nejvíc v Číně a Indii), musí ho ve Valcambi zase roztavit a dát mu tvar cihliček, mincí nebo slitků pro průmysl.

Zlato totiž není byznys jen kvůli šperkům a investořům, ze slévárny ho dodávají i Applu a dalším výrobcům elektroniky nebo zubařům. A pokud nemáte zlato v puse, skoro jistě ho máte v telefonu nebo v notebooku, kam ho výrobci rádi dávají pro jeho nízký přechodový odpor a odolnost proti korozi. A teď už víte o zlatu vše.

Tedy kromě toho, že jeho průmyslové využití není vůbec zanedbatelný byznys, loni elektronika a medicína spolky celých osm procent světové spotřeby zlata (bratru za 330 miliard korun).

A věřte tomu, že každá byt setina procenta hraje roli. Každý gram, kovová špona z výroby nebo i zlatý prach mají svou cenu. A díky tomu mají ve Švýcarsku

asi nejužitečnější uklízečku na světě – každý rok ušetří firmě několik milionů jenom tím, že po úklidu odnese sáček z vysavače do spalovny, kde z něj ohněm zase vykřešou trochu zlata a pošlou ho zpátky do procesu. Abyste z něj mohli mít snubní prsten anebo cihličku na horší časy.

INZERCE

volejte nonstop

TAXI PRAHA

14 007

... comfort class

FÉRŠOFÉR

K VAŠIM SLUŽBAM

BlackBerry, Windows Phone
platba kartou v aplikaci

- LUXUSNÍ JÍZDA ZA FÉROVOU CENU
- NEJRYCHLEJŠÍ PŘISTAVENÍ VOZU
- VÝHRADNĚ BÍLÉ LIMUZÍNY

www.taxi14007.cz